

„נשארתי כל השנים עם לב מת!“ אומר ראובן המצורע בבית החולים הירושלמי. מצורעת אחת התחתנה וילדה שישה ילדים, מצורעת שניה הוכתה על ידי בעלה כאשר גילה שהיא מצורעת. הבניין הירושלמי הוא עולם בפני עצמו

מישפחתו נמשה אותו כשהלה גם מצרעת. אחריכך נאלץ להיפרד גם מאצבעות רגליו. כגיל 10, עם נתונים כאלה, נותרה לו רק ברירה אחת: להגיע לבית החולים למצורעים

בירושלים. מאז, מזה 60 שנים, הוא מתגורר בבית שנתכנה „בית המנוח דים“. כמאי 1886, בדיוק לפני 100 שנים, נורתה אבן הפינה של בית המצורעים

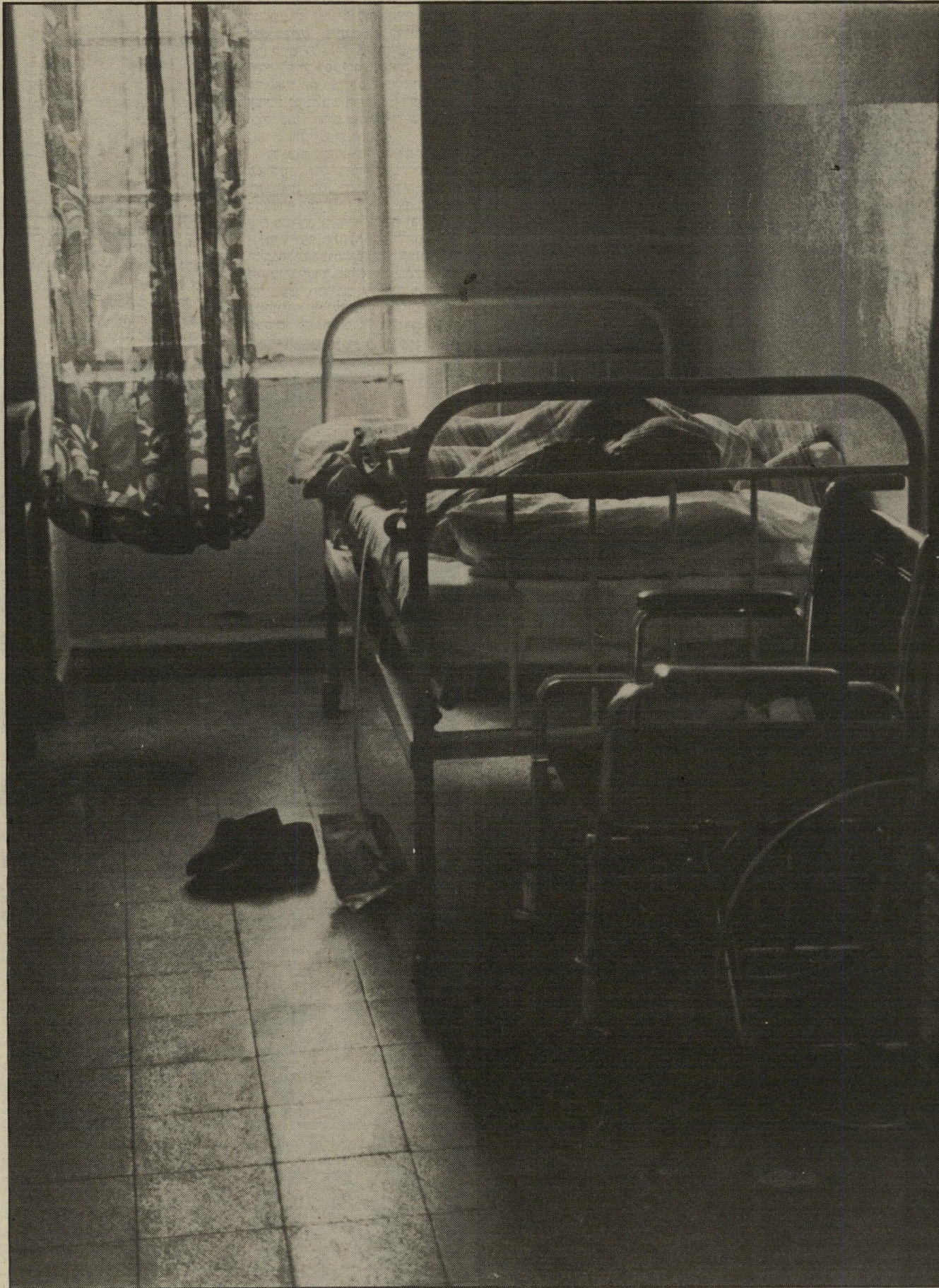
השוכן בקצה שכונת טלביה, סמוך לתיאטרון ירושלים. את בניית בית החולים ואחזקתו מימנה קהילת האחים הפרוטסטנטיים מהעיריה הרנהוט שבגרמניה. הוא נקרא עזרת

ישוע, ונהל עליידי נזירות. עם קום המדינה עברו הנזירות, ומיקצת מחוליהן, לבירזית. עזרת ישוע הפך בית החולים הממשלתי על שם הנסן. (גרהרד אנריק ארמאר

הנסן, 1841-1912, היה רופא נורווגי, שגילה את החיידק מחולל המחלה). כשנתן הסטאטיסטי מסווגת האומדן ללות כתפוסה של מיטה, כממוצע של ימי-אישפוז. בבית החולים על-שם הנסן יש 25 מיטות, כך על פי הסטאטיסטיקה. 20 מהן מאוכלסות בחולים. כל חולה מאושפז כ־363 ימים בשנה.

„מה לעשות, זה הגורל שלנו“, אומר ראובן. „כשהייתי בן 25, בתוניס, התכסה גופי בכתמים לבנים. אחריכך נשר העור המוכתם, וצמח לי עור חדש. וכל הזמן סבלתי מכאבים נוראים ומפצעים כרגליים. ארבע שנים שכבתי בבית החולים. הייתי חולה יהודי יחיד. הוריי מתו. לא היה לי די כסף כדי לנסוע לעיר מולדתי, לבקר את אחיי במשך ארבע שנים לא יצאתי מבית החולים. ואז אחיי עלו לארץ, ולקחו אותי איתם.“

36 שנות המחלה ניכרות בגופו של ראובן. רגליו נפוחות, מלאות בפצעים אדומים. אפו שטוח ושסוע. פניו מעורר תות. את מחלתו הוא מכנה בשמה המיקצועי, לפרה, או מחלת-הנסן. לעור לם אינו אומר „צרעת“.

הלב

כרף מידע של אירגון הבריאות העולמי מכונה מחלת הצרעת „מחלת עניים“, הנגרמת מתזונה גרועה ומי סביבה מזוהמת. חיידק הלפרה נמצא מתחת לעור כיון שלוש לעשר שנים, אומרים הרופאים. כשהמחלה מתפרצת, היא מתבטאת בחום גבוה, בכתמים, בעור מחוספס. בשלבים מאוחרים נפצעים עצבים, הגפיים מתעוותות, אברים נושרים והפנים מקבלות צורה מזוהה, כפני אריה.

„הכל אותו דבר!“

אגדת מצורעים ידועה מספרת על נזיר טיבטי, חולה בצרעת, שישב מתחת לעץ שלמוגרה. שמן העץ טיפסף על גופו, והוא נרפא. מאז נהגו החולים לסוך את גופם בשמן השלמוגרה. השמן לא הביא מזור. החיידקים הוסיפו להציק לחולה ולהרביק רבים מהשוהים במחיצתו. בעשור ה־19 אחרון מצליחים הרופאים, בעזרת טיפול תרופתי, לנקות את הגוף מחיידקי הצרעת, ולהפוך את המחלה לסבילה. „אצלנו רוב החולים נקיים, ונראים טוב. לפני כמה ימים ראיתי תצלומים של חולים תאילנדיים. הם נראים נורא. הריהו, שם זו מחלה ממש רצינית!“ אומר יעקב קדוש, אח ראשי העובד מזה 30 שנים בבית החולים, ולרגע הוא דומה לאב המתגאה בהישגיו של בנו.

לא יעקב קדוש אינו פוחד מהדבקה. „רק ילדים קטנים, ומי שקיימו מגע גופני ממושך עם חולה שגופו מפריש חיידקים — חשופים להידבקות“, הוא אומר.

האחות רוזה, 11 שנים בהנסן: „כשבאתי לעבוד כאן חשבו בני מישפחתי שאני משוגעת. ניסו לשכנע אותי להחליף מקום-עבודה. אבל אני אמרתי לעצמי: רוזה, מה זה כבר משנה

קשה להם ללכת בגלל מחלתם. הפוגעת בגפיים. בתמונה בראש העמוד ממו: אחת החולות וישבת באדישות. כשראשה שעון על זרועותיה, בחדר של ארבע מיטות. לידה ההליכו, שבעזרתו היא מתנועת. על השולחן פרחים. לפני המיטה: נעלי-בית, שרק בהן יכולים החולים לנוע.

מבט של בדידות חדר של חולה במוסד המצורעים. גודלו: שלושה מטרים על שניים. הריהוט: מיטת-סוכנות, ארון-ברזל, כיסא-גלגלים. כאן מבלים החולים את ימיהם ולילותיהם. רובם שוכבים במיטותיהם בשעות היום. מחוסר מעש.